

INTERJÚ

Interjú a Dr. Kertész Imre díjjal kitüntetett Fenyvesi Csaba professzor úrral

**Interview with Professor Csaba Fenyvesi,
recipient of the Dr. Imre Kertész Award**

Szabó Csaba

Dr. PhD., főszerkesztő-helyettes, egyetemi docens, rendőr alezredes
Belügyminisztérium,
Belügyi Szemle Szerkesztősége,
Széchenyi István Egyetem
csaba.szabo3@bm.gov.hu

A szerző a kéziratot magyar nyelven nyújtotta be. Benyújtás: 2025. 03. 18. Átdolgozás: 2025. 04. 25.
Elfogadás: 2025. 05. 28.

Absztrakt

A tanulmány egyedülálló életút és szakmai teljesítmény bemutatásán keresztül ad átfogó képet Fenyvesi Csaba professzor úr munkásságáról, aki a bűnüldözés gyakorlati tapasztalatait és a kriminalisztika tudományos eredményeit ötvözi. Az interjú során professzor úr beszél pályaválasztásának fordulópontjairól, kiemelkedő tudományos eredményeiről – többek között a kriminalisztikai piramis modellről, a kriminalisztika alapelveinek bővítéséről, illetve a védőügyvéd és a felismerési kísérlet magyarországi jelentőségéről. Professzor úr nagy hangsúlyt fektet az oktatói ars poeticára, amelyet a TUSZEHURE (Tudás, Szeretet, Humor, Rend) elvével ír le, és reflektál arra is, hogyan alakította a kriminalisztika tudományterülete szemléletét és oktatási gyakorlatát a kontinentális és angolszász megközelítések vonatkozásában. Az interjú kiemeli a gyakorlati tapasztalatok, a vizuális és interaktív oktatási módszerek, valamint a közéleti kommunikáció szerepét a kriminalisztika népszerűsítésében és megújításában. Professzor úr zárásként tanácsot ad a jövő kriminalisztikai kutatóinak, hangsúlyozva a releváns adatok és a folyamatos fejlődés fontosságát. Professzor úrral Szabó Csaba főszerkesztő-helyettes úr beszélgetett.

Kulcsszavak: interjú, kriminalisztika, tudás, rend, humor

Abstract

Through presenting a unique life path and professional achievements, this study offers a comprehensive overview of the work of Professor Csaba Fenyvesi, who combines practical experience in law enforcement with scientific results in criminalistics. In the interview, Professor Fenyvesi discusses the turning points of his career and his outstanding scientific contributions—including the criminalistics pyramid model, the expansion of the fundamental principles of criminalistics, as well as the significance of defense attorneys and identification procedures in Hungary. He places great emphasis on his teaching philosophy, which he describes with the TUSZEHURE principle (Knowledge, Love, Humor, Order), and also reflects on how the perspectives and educational practices of criminalistics have been shaped by the convergence of continental and Anglo-Saxon approaches. The interview highlights the role of practical experience, visual and interactive teaching methods, and public communication in popularizing and renewing criminalistics. In closing, Professor Fenyvesi offers advice to future researchers in criminalistics, emphasizing the importance of relevant data and continuous development. The professor spoke with Csaba Szabó, deputy editor-in-chief.

Keywords: interview, criminalistics, knowledge, order, humor

Professzor úr, a szakmai életútja egyedülálló: egyszerre járta be a bűnüldözés gyakorlati és a kriminalisztika tudományos világát. Mi az a személyes élmény vagy fordulópont, amely döntően hozzájárult ahhoz, hogy a tudományos pályát választotta?

A rendőrségi vizsgálói–bűnmegelőzési–elemzési munka nyolc éve során az a felismerésem alakult ki, hogy a személyiségemhez közelebb áll a tudományos kutatás és az egyetemi oktatás. Ugyanakkor sosem szakadtam el a gyakorlattól, hiszen a monográfiák, tankönyvek és tanulmányok írása szerves egységben volt és van napjainkban is a védőügyvédi tevékenységem során szerzett bűnüldözési, kriminalisztikai, büntetőeljárás-jogi tapasztalatokkal.

Az ön által kidolgozott kriminalisztikai piramis modell és a kriminalisztika tendenciózus alapelvei komoly visszhangot váltottak ki a szakmai közösségben. Melyik elméleti eredményére a legbüszkébb, és miért?

Úgy vélem e körben hosszabb sort jelölhetnék meg, ám itt csak a legfontosabbakat emelem ki:

- a) A védőügyvéd kifejezés terminus technikusként való alkalmazása a magyar joggyakorlatban (Fenyvesi, 2002).
- b) A rendőrség mint biztonsági termékkel rendelkező szervezet fogyasztó orientált átalakításának modellezése, a folyamat végrehajtásához szükséges feladatcsokor megjelenítése (Fenyvesi, 1994).
- c) A Tremmel Flóriánnal, később Herke Csongorral társszerzőségben írt kriminalisztikai témájú egyetemi tankönyv és atlasz a magyar jogi karokon az egyetlen tankönyvszintű összefoglaló mű, melyet más jogi karokon is felhasználnak oktatási alpműként (Bócz, 2008). Ez 2022-ben már elektronikusan és nyomtatva is elérhetővé vált (Fenyvesi, Herke & Tremmel, 2022).
- d) A szembesítés mint bizonyítási eljárásnak és mint krimináltaktikai igazságkereső/vallomásellenőrző módszernek a magyar szakirodalomban egyedülálló módon, hiánypótlóan, monografikus szinten történő, széles aspektusú (jogtörténeti, nemzetközi, empirikus, büntető eljárásjogi, kriminalisztikai) tudományos vizsgálata.
- e) A kriminalisztika (fő kérdései) piramis modelljének megalkotása (Fenyvesi, 2014).
- f) A kriminalisztikai alapelvek bővítése, egyúttal a 21. századi kriminalisztika világtendenciáinak megjelölése. A (modern) kriminalisztika történeti mérföldköveinek bemutatása. A kriminalisztikai hibák és következményeinek modellezése. A kriminalisztika és a büntetőeljárás-jog tudomány magyar monográfiái piramis modelljének megalkotása.

- g) A felismerésre bemutatásnak (helyesen felismerési kísérletnek) mint bizonyítási eljárásnak és mint krimináltaktikai felderítő/igazságkereső/vallo-más-ellenőrző módszernek a magyar szakirodalomban egyedülálló módon, hiánypótlóan, monografikus szinten történő, széles aspektusú (jogtörténeti, nemzetközi, empirikus, büntetőeljárás-jogi, kriminalisztikai) tudományos vizsgálata (Fenyvesi, 2023).

A TUSZEHURE mozaikszó – Tudás, Szeretet, Humor, Rend – egyfajta oktatói ars poeticaként jelenik meg írásaiban. Hogyan alakult ki ez a szellemi vezérfonal, és hogyan érvényesül a mindennapi oktatói gyakorlatában?

Két évtizednyi kutatás–oktatás–praxis alapján jutottam el szakmai (ethoszi) „vezérfonalam” megfogalmazásához. Mint egy jó festmény vagy szobor, kicsit-picit folyamatosan alakítva, „gyurmázva” jutottam el a négyes felépítéshez, amelyből a tudás: az a tanított anyag, a jogi matéria, az emberi sorsokat jobbítani igyekvő jogtudomány (a társadalmat alkotó emberi közösség, valamint az egyén) mély-reható ismerete és szellemének, üzeneteinek megértése nélkül nem beszélhetünk tanári eredményességről, ez szinte evidensnek, „conditio sine qua non”-nak, elmaradhatatlan feltételnek és prioritásnak tűnik. Kevésbé evidens, hogy a tudásnak vannak más aspektusai, amelyeket szintén követelményként fogalmazhatunk meg. Nevezetesen ismerni kell a helyes, útmutató, érdekfelkeltő tanítási módszereket, továbbá a diákokat és nem utolsósorban saját magunkat.

A szeretethez úgy jutottam el gondolatban, hogy vannak nagy, mondhatni óriási tudású, lelkiismeretes egyetemi oktatók, talán még számtalan kutatást, monográfiát, tankönyvet is jegyeznek, mégsem sikerül belopniuk magukat a diákok szívébe. Szándékosan kerültem a szót, hogy a tanítványaikéba, mert általában, ha nincs a tudás mögött/mellett érző, empátikus készséggel bíró szív, akkor igazán követő tanítvány sem bukkan fel hosszú távon. Itt emelem ki azon gondolatomat, hogy szerintem nem az a tanítvány, akit tanítottunk, hanem aki tanult is tőlünk. Átadás csak úgy lehetséges, ha azt szívből adjuk, ha valóban vonzódunk, affinitásunk, lelkesedésünk, motivációnk van a tantárgyunkhoz. Látjuk annak szépségeit, értékeit és közvetíteni is tudjuk kellő tisztelettel, barátsággal, kedvességgel, szeretettel, és szuggesztivitással. Mintha saját gyermekünk lenne, úgy dédelgetjük, „simogatjuk”, dicsérjük is saját tantárgyunkat. És ez így van rendjén, kell az egészséges elfoglultság, elnézés és bátorítás a gyengeségei kapcsán is; alkalmanként a szenvedélyt is megengedhetjük.

Ugyanakkor láthatunk, hallhatunk a katedrákon nagy tudású, szeretni képes tanárokat, ám sokszor a hallgatóságnak mégis hiányérzete van. A jóindulatú előadások (alkalmanként inkább monologizálások) szárazak, unalmasak,

nedv nélküliek. Utóbbi szót nem véletlenül használtam. Ugyanis a humor latin eredetű kifejezés és nedvet jelent. Ahogyan a szerelmi életünkben, a táplálkozásban úgy a tanári pályán is szükséges nedv, vagyis humor. Ez színesíti az előadást és magát az előadót is. Bölcs megfigyelésből fakad, hogy akinek van humora mindent tud, akinek meg nincs, az mindenre képes. Többen óvakodnak a humortalan (nem derűs, nem vidám, kellően szomorkás) emberektől, így a tanárok esetében is nagy hátrány, ha „sótlanságot” érzékel a diák, ha nincs „cum grano salis”, vagyis csipetnyi sóval fűszerezve a mondanivaló, a személyiség.

Az egyik szabadon választott órán jöttem rá, hogy nem elég az első hármas, a TUSZEHU. Ugyanis a hátsó sorokban három diáklány folyamatosan csevegett egymással, nevetgéltek az egyébként (a többség szerint) tartalmas, szeretetteljes, humorral fűszerezett tanórán. Megmutatkozott a nagy igazság, hogy rend nélkül nincs igazán mérhető teljesítmény, kreativitás, érdemi munkavégzés, eredményprodukálás. (Ahogy a népi mondás üzeni: Rend a lelke mindennek.)

Kihangsúlyozom azonban, hogy a rend nem keverendő össze bármiféle parancsuralmi rendszerrel, diktátumok által kikényszerített árenddel. Belülről (belső harmóniából) kell fakadnia, ám mindenképpen külső megjelenésének is kell lennie. A rendetlenségben ugyanis mások is könnyen azzá válnak, az „edzések” lazasága teljesítmény hiányhoz, rendetlenséghez vezet. Szoktam mondani: „Az erős edzések, könnyed meccsek híve vagyok és nem fordítva.” Utóbbiak lehetnek kellemesek ideig-óráig, de hosszú távon nem járnak haszonnal, nem szolgálják sem a tanár, sem a diák, végeredményben a jogászság, a jogászi, a bűnüldözési hivatásrend (például a rendőrség) érdekeit.

Több mint harminc évnyi oktatói tapasztalattal rendelkezik, számos tehetséges tanítvány került ki a kezei alól. Mi a legfontosabb szempont, amikor egy hallgatóval dolgozik: a tudás, a hozzáállás vagy valami más?

Meglátásom szerint az előző ponti követelménysorhoz kapcsolódik, hogy a példászerű jogtanárnak szeretnie kell a tantárgyán, témáján kívül a hallgatót is. Az IQ mellé fel kell sorakoznia az EQ-nak is. Arra törekszem, hogy a másokért élés, a megértés és nem elvtelen közvetlenség alapján felfedezzem a tiszta affinitással, erős kíváncsisággal bíró, „csillagszemű” ifjú kollégákat.

Akiknek (sokszor kritikus, kezdeményező, alkalmanként lázadó) egyéniségük, belső méltóságuk, szorgalmuk, és tegyük hozzá tehetségük (ahogy szoktam mondani népies formulával: „kakaójuk”) van. A szuverén, kreatív, nyitott, folyton érdeklődő, szárnyaló képzelő erejű, újdonságokat felfedező, ötletekkel bíró, intuitivitást sem mellőző, eredeti gondolkodású, saját következtetéseiket bátran levonó, intellektuálisan szabad tanítványok az igazi partnereim. Szerencsére már

kilenc ilyen kolléga tudományos fokozatszerzésében segédkezhettem (közülük kiemelkedik Herke Csongor, aki már tanszékvezetőmként az MTA doktora fokozatot és a professzori címet is megszerezte), és az országos tudományos diákköri versenyeken is tizennégy diákom ért el kiemelkedő helyezést.

Évtizedek óta követi és alakítja a kriminalisztikai gondolkodást Európában. Hogyan látja a kontinentális és az angolszász kriminalisztikai szemlélet közeledését – valóban elindult egy globális egységesülés?

Sommásan úgy fogalmazhatok, hogy ugyan fogalmi eltérések vannak a bűnüldözés tudomány kontinentális és angolszász felfogása között, azonban a tárgyai és céljai ugyanazok, a tartalmuk pedig összhangban van egymással. Tendenciaként állapíthatom meg, hogy a felfogások közötti merev határok fokozatos leomlásának lehetünk tanúi, napjainkat már a kölcsönös egymásra hatás jellemzi.

A kriminalisztika oktatásában tudatosan épít a gyakorlati élményközeliségre és interaktivitásra. Milyen módszerek váltak be leginkább a hallgatók aktivizálásában? Van olyan előadás, amit különösen emlékezetesnek tart?

Első kriminalisztika professzorom, Vargha László már nagy hangsúlyt helyezett a ténytudomány „láttatására”. Diaképekkel szemléltette mondanivalóját. Utódja, második kriminalisztika tanárom, Tremmel Flórián (jelenleg professor emeritus) emelte ki a számomra is követendő bölcsességet: egy kép többet mond ezer szónál. Napjainkban már a Power Point, Prezi-bemutatók még inkább az előadók kezére játszik, élünk vele az egész tanszékünkön, ahol már a büntető-eljárás-jogot is igyekszünk vizuálisan is alátámasztani. A kriminalisztika igazán praktikus diszciplína, így mind a krimináltechnikai, mind a krimináltaktikai eszközöket, tárgyakat, nyomokat, anyagmaradványokat be tudjuk mutatni, sőt, alkalmanként szimulálni is tudjuk őket. Például a felismerési vagy bizonyítási kísérletet, a szembesítést, helyszíni szemlét.

A Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara 2023-ben ünnepelte a 100 éves fennállását. Erre tekintettel a Janus Egyetemi Színház igazgatójával együtt olyan színházszerű (rendhagyó, sok jelmezes) kriminalisztikai előadást is tudunk/tudtam prezentálni, ami a közel négyszáz fős közönségnek is marandó, talán még flow élménnyel is szolgált a szeptemberi Kutatók Éjszakáján.

Professzor úr nemcsak az egyetemi katedráról, hanem médiaszerepléseken, podcastokban, sőt színházi produkciók tanácsadójaként is szól a nyilvánossághoz. Hogyan látja a kriminalisztika és a közéleti kommunikáció kapcsolatát?

Tapasztalatom szerint nem lankad sem a jogászi, sem az azon túli, sokszor laikusnak egyáltalán nem mondható közönség érdeklődése a nyomozások, egyedi bűnesetek és az MTA Pécsi Akadémiai Bizottság Bűnügyi Tudományok Munkabizottsága keretében megtartott tudományos üléseink iránt. Éppen ezért tudatosan hangsúlyt fektetek arra, hogy a valóban izgalmas kriminalisztikai eseteket, a levonható bűnmegelőzési és bűnüldözési, büntetőeljárás-jogi tanulságokat, az élet produkálta különleges „gyöngyszemeket” vizuális effektekkel fűszerezve eljuttassam, közvetítsem az erre fogékony, a ténytudomány legfrissebb eredményeire kíváncsi (leginkább) pécsi, baranyai, tolnai közösségeknek.

Végezetül: ha egyetlen tanácsot adhatna a jövő kriminalisztikai kutatóinak, mi lenne az – akár szakmai, akár emberi értelemben?

Hirdetem a katedráról is: minden rendőrség annyit ér, amennyi adata van. (Finomítással és pontosítással: minden bűnüldöző annyit ér, amennyi releváns adata van). Az állítás úgy vélem igaz az összes kriminalistára, köztük a ténytudomány elméleti kutatóira és gyakorlati művelőire is.

Felhasznált irodalom

Bócz E. (2008). *A kriminalisztika a jogi felsőoktatásban*. Kézirat.

Fenyvesi Cs. (1994). *Rendőrség és marketing*. Pécs.

Fenyvesi Cs. (2014). *A kriminalisztika tendenciái. A bűnügyi nyomozás múltja, jelene, jövője*. Dialóg Campus.

Fenyvesi Cs. (2002). *A védőügyvéd c. monográfia*. Dialóg Campus Kiadó.

Fenyvesi Cs., Herke Cs. & Tremmel F. (Szerk.) (2022). *Kriminalisztika*. Ludovika Egyetemi Kiadó.

Fenyvesi Cs. (2023). *Felismerési kísérlet a bűnügyekben*. Ludovika Egyetemi Kiadó.

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Szabó Cs. (2025). Interjú a Dr. Kertész Imre-díjjal kitüntetett Fenyvesi Csaba professzor úrral. *Belügyi Szemle*, 73(8), 1812–1820. <https://doi.org/10.38146/BSZ-AJIA.2025.v73.i8.pp1813-1820>

Nyilatkozatok

Összeférhetetlenség

A szerző nem jelentett összeférhetetlenséget.

Finanszírozás

A szerző nem kapott pénzügyi támogatást a kutatáshoz, a szerzőséghez és/vagy a cikk publikálásához.

Etikai nyilatkozat

Jelen cikkhez nem kapcsolódik adatkészlet.

Nyílt hozzáférésről szóló tájékoztatás

Jelen cikk a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY NC-ND 2.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.0/>) feltételei szerint publikált Open Access közlemény, melynek szellemében a cikk bármilyen médiumban szabadon felhasználható, megosztható és újraközölhető, feltéve, hogy az eredeti szerző és a közlés helye, illetve a CC License linkje feltüntetésre kerülnek.

Levelező szerző

A cikk levelező szerzője Szabó Csaba, aki a csaba.szabo3@bm.gov.hu e-mail címen érhető el.